
Solidari i apassionat, tolerant i fidel

BALTASAR VIVES I MONCHO*

No resulta difícil escriure de qui ens fa fer tan fàcil el parlar tot dient les coses pel seu nom. Molt més, encara, quan s'hi tracta d'un amic tan apreciat i tan estimat: Joan Fuster.

Un amic honrat i honest. Coherent amb el que pensava i creia. Solidari i apassionat, tolerant i fidel.

Era aquest tarannà, personalíssimament seu, que feia que les seues converses tingueren sempre el to distés i just de qui se sabia esperançat enmig del combat per una causa noble i justa: el Nostre Poble, el seu despertar i el seu redreçament.

Esperança que dia rere dia traduïa en fets, amb un extraordinari tarannà democràtic i inconformista, encara que açò li comportava incomprendiments i dificultats o –com deia ell– *romanços* que arribaren a convertir-se en atemptats a la seua persona. Però res de tot això no va poder amb la seua coherència personal.

Aquesta coherència la plasmà en la seua obra, en els seus

escrits, des del primer a l'últim, on trobem sempre l'intel·lectual compromés amb el seu poble, llengua i cultura, des dels vesants històrics, culturals i socials. Des dels moments difícils i foscos de la dictadura franquista fins a l'últim moment de la seua vida i encara més.

La seua reflexió ens va fer reflexionar a tots. La seua preocupació per "Nosaltres els valencians", per la nostra condició de Poble, ens ha marcat i ha marcat la nostra història literària, cultural i política, fent que ens preocupem i en reflexionem.

Pretenia despertar, qüestionar, plantejar els problemes que ja abans dels anys seixanta vivia la nostra societat: la pròpia identitat, la pròpia personalitat..., i ell esdevingué, en aquell moment, el despertar de la consciència adormida. Ens assenyalà els buits, les llacunes, les mancances..., i ens possibilità conèixer millor el nostre país, la nostra identitat col·lectiva, la nostra biografia històrica.

Vaig tenir la gran sort, com a Director General d'Educació Bàsica i Ensenyaments Especials responsable aleshores de la normalització lingüística, de viure el seu ajut inestimable a la recuperació, retrobament i pacificació de la societat valenciana. Ajut que féu, des del seu compromís amb les institucions valencianes, tant pel que fa a la Generalitat Valenciana com al Consell Valencià de Cultura, i des d'on mai oblidà l'esperit crític que el caracteritzava. Ens mostrà, així, el seu comportament solidari amb els qui, com ell, treballem i ens esforcem en dignificar la nostra llengua i cultura i ho fem

amb el mateix sentit universalista i amb l'actualitat clàssica dels millors avantpassats literaris de nosaltres els valencians. I com ells, solament tenia un arma: la cultura front a la ignorància, la tolerància front a la inquisició, el rigor en el raonament front al sentimentalisme superflu.

Era una persona irònica, és cert, per la seua capacitat crítica i la seua vivesa mental. Ironia que el feia sentir-se independent, actual i universal, però que mai no usava per atacar la gent malparlant-ne de manera cruel. Era tan coherentment humà que exercí el dret a la raó i el dret a rectificar fins el punt que sense ell la nostra història com a poble hagués estat diferent. Possiblement continuaríem sent, com ell va dir, "població", sense passar a ser "poble" per un acte de consciència. I gràcies a ell, aquest és un pas que el poble valencià va donant dia a dia, quotidianament. Per això la seua aportació n'és punt de referència i forma part de la nostra història col·lectiva.

* President del Consell Escolar Valencià.